

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	8Cdo/47/2023
Identifikačné číslo spisu:	6719203809
Dátum vydania rozhodnutia:	30.10.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Gabriela Klenková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:6719203809.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ M. N. U., narodeného XX. I. XXXX, H., Z.Z. XXX/XX, 2/ E. D. U., narodenej XX. N. XXXX, H., Z. XXX/XX, oboch zastúpených advokátkou JUDr. Zuzanou Bejdovou, LL.M., Banská Bystrica, Skuteckého 30, proti žalovanej obchodnej spoločnosti KOMUNÁLNA poisťovňa, a. s. Vienna Insurance Group, Bratislava, Štefánikova 17, IČO: 31 595 545, zastúpenej spoločnosťou Advokátska kancelária Miroslav Maďar, s. r. o., Banská Bystrica, Horná 26, IČO: 36 868 299, o zaplatenie 51 320 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Zvolen pod sp. zn. 16Csp/65/2019, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 22. februára 2023 sp. zn. 15CoCsp/13/2022, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 22. februára 2023 sp. zn. 15CoCsp/13/2022 a rozsudok Okresného súdu Zvolen č. k. 16Csp/65/2019-577 z 3. decembra 2021 z r u š u j e a v e c v r a c i a Okresnému súdu Zvolen na ďalšie konanie.

Z r u š u j e uznesenia Okresného súdu Zvolen č. k. 16Csp/65/2019-696 z 25. mája 2023 a č. k. 16Csp/65/2019-796 z 8. septembra 2023.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Zvolen (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom č. k. 16Csp/65/2019-577 z 3. decembra 2021 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcom 1/ a 2/ sumu 51 320 eur spolu s 5 % ročným úrokom z omeškania z dlžnej sumy od 11. mája 2018 do zaplatenia, do 3 dní od právoplatnosti rozhodnutia; žalobcom priznal nárok na náhradu trov konania voči žalovanej v rozsahu 100 %.

1.1. Právne vec posúdil v súlade s ustanoveniami § 788 ods. 1 a 3, § 797 ods. 2 a 4, § 797 ods. 3, § 799 ods. 1, 2 a 3, § 806 Občianskeho zákonníka a na základe výsledkov vykonaného dokazovania ustálil, že medzi stranami nebolo sporné, že dňa 16. decembra 2017 došlo k poistnej udalosti - požiaru, pri ktorej bola zničená väčšia časť predmetu poistenia. Výška škody bola stanovená na čiastku 65 313,50 eur. Žalobcovia nesúhlasili s postupom žalovanej pri likvidácii poistnej udalosti a podanou žalobou žiadali doplatiť krátenú čiastku vo výške 70 % z poistného plnenia a 24 % z použiteľných zvyškov nehnuteľností a zvyškov šrotu, ktoré neboli vôbec použiteľné vzhľadom na rozsah škody a

následný zásah Hasičského a záchranného zboru v Žiari nad Hronom. V konaní neboli preukázané tvrdenia žalovanej o nedostatočnej izolácii teplovzdušného rozvodu, ani to, že komínové teleso nebolo omietnuté a bolo nevhodne obložené dreveným debnením, ktoré vplyvom dlhodobého účinku tepla začalo horieť. Ani zo správy Hasičského a záchranného zboru v Žiari nad Hronom nebolo možné jednoznačne ustáliť presnú príčinu požiaru. Žalovaná konkrétne neuviedla, ktoré preventívne opatrenia mali byť žalobcami zanedbané, resp. porušené, keď poukazovala len na § 415 Občianskeho zákonníka v spojení s článkom 7, bod 1 všeobecných poistných podmienok. V konaní nebolo preukázané ani to, že by tepelné krbové teleso bolo vystavené človekom, ktorý nemal oprávnenie na výkon takejto činnosti. Taktiež nebolo preukázané, že predmet poistenia bol užívaný bez kolaudačného rozhodnutia. Ani po výsluchu likvidátora M. J. E. a z likvidačného spisu nebolo zrejmé, z akého dôvodu pristúpila žalovaná k poníženiu poistného plnenia až v rozsahu 70 %. Súd prvej inštancie s odkazom na § 799 ods. 3 Občianskeho zákonníka poukázal na to, že žalovaná mala právo uplatniť a postupovať v zmysle uvedeného ustanovenia a k zníženiu poistného plnenia mohla pristúpiť len za predpokladu, keď preukáže, že na strane poisteného došlo k vedomému porušeniu povinností, ktoré mali podstatný vplyv na vznik poistnej udalosti alebo na rozsah škody, čo v prípade žalobcov podľa názoru súdu prvej inštancie preukázané nebolo. Rovnako nebolo preukázané ani oprávnenie pristúpiť ku kráteniu poistného plnenia v rozsahu 24 % o použiteľné zvyšky nehnuteľností a zvyškov/šrot. Nehnuteľnosť bola značne zničená, nezostali žiadne upotrebitelne zvyšky a pokiaľ aj nejaké zvyšky titulom šrotu zostali, žalovaná nepreukázala o aké zvyšky sa malo jednať. To, že žalobcovia nemali skolaudovanú nehnuteľnosť, medzi stranami nebolo sporné, avšak poistenie sa týkalo rozostavanej stavby a nebolo v rámci konania preukázané, že by uvedený krb bol vyhotovený neodbornou montážou, osobou nie spôsobilou na takúto činnosť. Na základe uvedených dôvodov súd prvej inštancie žalobe vyhovel. Spolu s istinou priznal žalobcom aj úrok z omeškania vo výške 5 % z dlžnej sumy od 11. mája 2018 do zaplatenia v súlade s § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka v spojení s § 3 Nariadenia vlády slovenskej republiky č. 87/1995 Z. z. žalovaná skončila šetrenie poistnej udalosti dňa 25. apríla 2018, ktorú skutočnosť oznámila s tým, že splatnosť poistného plnenia nastala uplynutím 15-dňovej zákonnej lehoty dňom 10. mája 2018. Odo dňa nasledujúceho žalobcom patrí úrok z omeškania vo výške 5 % ročne z dlžnej sumy. O nároku na náhradu trov konania rozhodol v súlade s § 255 ods. 1 v spojení s § 262 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“).

3. Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 22. februára 2023 sp. zn. 15CoCsp/13/2022 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny; vyslovil že žalobcovia 1/ a 2/ majú nárok na náhradu trov odvolacieho konania proti žalovanej v rozsahu 100 %.

3.1. Odvolací súd skonštatoval správnosť zistenia skutkového stavu, ako aj právneho posúdenia, stotožnil sa s odôvodnením uvedeným súdom prvej inštancie. V odôvodnení uviedol, že žalovanou uvádzané argumenty neboli spôsobilé priviesť iný než napadnutým rozsudkom vyslovený právny záver o dôvodnosti žaloby a s ktorými by sa súd prvej inštancie v rámci odôvodnenia napadnutého rozsudku nevysporiadal alebo by im nevenoval náležitú pozornosť. Jednotlivé skutkové zistenia, z ktorých súd prvej inštancie pri rozhodovaní vychádzal, logicky na seba nadväzovali, vychádzali z relevantných dôkazov a v súhrne vytvorili celkový skutkový obraz danej veci, ktorý nebol založený na rozpornosti skutkových zistení významných pre právne posúdenie veci. Skutočnosť, že súd prvej inštancie sa nevenoval všetkým argumentom, ktoré žalovaná uvádzala v odvolaní, neznamená, že tieto by boli schopné ovplyvniť výsledok rozhodnutia, ktoré je založené na silnejších argumentoch a skutkových zisteniach, ktoré vyplývajú z vykonaného dokazovania pred súdom prvej inštancie. V konaní nebolo sporné, že došlo k poistnej udalosti - požiaru chaty žalobcov, v dôsledku ktorej došlo k poškodeniu predmetu poistenia - rozostavanej chaty žalobcov. Žalobcovia poistnú udalosť oznámili žalovanej, ktorá po potrebnom šetrení poskytla žalobcom poistné plnenie, avšak nie v celom rozsahu, ale krátené o odpočet použiteľných zvyškov nehnuteľností a zvyškov šrotu, ktorý odpočet žalovaná stanovila v rozsahu 24 % (15 675,24 eur) a za porušenie povinnosti poisteného (čl. 7 všeobecných poistných podmienok poistnej zmluvy č. 6806446789), a to nevykonanie všetkých opatrení na to, aby poistná udalosť nenastala. Dôvodom zníženia poistného plnenia v rozsahu 70 % predstavujúca sumu 35 647,33 eur bola neodborná montáž vykurovacích telies s príslušnými rozvodmi, plné užívanie nehnuteľností bez kolaudácie a bez príslušných zákonom stanovených revízií vykurovacích telies a komínového telesa.

Odvolací súd sa stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, že žalovaná neuniesla dôkazné bremeno v súvislosti s vedomým porušením povinností zo strany žalobcov. Žalovanej sa nepodarilo jednoznačne a bez akýchkoľvek pochybností preukázať, že zo strany žalobcov došlo k vedomému porušeniu ich povinností, čo malo podstatný vplyv na vznik poistnej udalosti. Pokiaľ žalovaná poukazovala na to, že ku kráteniu v rozsahu 70 % došlo z dôvodu porušenia povinností podľa čl. 7 ods. 1 všeobecných poistných podmienok, odvolací súd k tomu uviedol, že uvedené ustanovenie článku je veľmi všeobecné, nekonkrétne a nebolo možné z neho vyvodit', aké konkrétne porušenie povinností žalobcovia mali porušiť. Ani zo správy Hasičského a záchranného zboru v Žiari nad Hronom z 19. januára 2018 nebolo možné ustáliť jednoznačnú príčinu vzniku požiaru, pokiaľ z nej vyplýva, že príčinou bolo nedodržanie bezpečnej odstupovej vzdialenosti komínového telesa od horľavého materiálu, resp. nedostatočná izolácia teplovzdušného rozvodu, pričom súd prvej inštancie správne poukázal na to, že sa jedná o dve rozličné skutočnosti a obe bez bližšej konkretizácie. Úvahy uvedené v správe boli len vyslovenými možnosťami a domnienkami. Nebolo preukázané, aké konkrétne preventívne opatrenia malo byť žalobcami zanedbané či porušené, nebolo preukázané riadne užívanie nehnuteľnosti bez kolaudačného rozhodnutia, či predpísaných revízných skúšok krbu a komínového telesa, ani neodborná montáž vykurovacích telies s príslušnými rozvodmi a už vôbec nie plné užívanie nehnuteľností bez príslušných zákonom stanovených revízií, s ktorým záverom sa odvolací súd v plnom rozsahu stotožnil. Žalobcovia poistenú rozostavanú stavbu neužívali v takom rozsahu, aby tým porušili akýkoľvek právny predpis. K námietke žalovanej ohľadom prekurovania predmetu poistenia a užívania komínových a krbových telies bez predpísaných revízných skúšok v zimnom období, odvolací súd dodal, že súd prvej inštancie jasne, zrozumiteľne a logicky v bode 23.2. odôvodnenia rozsudku uviedol, že takéto konanie vzhľadom na lokalitu a vybavenie nehnuteľnosti a výluky v poistnej zmluve svedčilo v prospech žalobcov, nakoľko v dôsledku tuhých zím a možnosti narušenia vodovodných potrubí bolo potrebné predmetnú nehnuteľnosť temperovať. Žalobcovia tak neporušili žiadnu prevenčnú povinnosť, preto námietku žalovanej považoval za nedôvodnú.

3.2. Za správny považoval odvolací súd aj záver súdu prvej inštancie, že v konaní nebolo preukázané oprávnenie žalovanej pristúpiť ku kráteniu poistného plnenia v rozsahu 24 % o použiteľné zvyšky/šrot nehnuteľnosti. Výkonaným dokazovaním bolo preukázané, že chata bola značne zničená, jednak požiarom a tiež zásahom hasičského a záchranného zboru. Žalovaná nepreukázala o aké zvyšky sa malo jednať a tiež neuviedla, ako dospela k stanoveniu výšky krátenia. Statický posudok, ktorý považovala za zásadný podklad pre stanovenie použiteľných zvyškov stavby predmetu poistenia nemohol byť akceptovateľný, keďže bol vypracovaný za účelom posúdenia nosných konštrukcií stavby - chaty po poistnej udalosti a nie za účelom stanovenia rozsahu poškodenia predmetu poistenia.

3.3. Ani námietku týkajúcu sa nevykonania navrhnutých dôkazov -výsluch žalobkyne 2/, vyžiadanie odborného vyjadrenia od odborne spôsobilej osoby - znalca z odboru stavebníctvo za účelom určenia hodnoty použiteľných zvyškov, odvolací súd nepovažoval za dôvodnú. V časti nevykonania výsluchu žalobkyne 2/, žalovaná v priebehu odvolacieho konania na námietke netrvala. Vyžiadanie odborného vyjadrenia na hodnotu použiteľných zvyškov žalovaná navrhla len vo svojom prvom písomnom vyjadrení k žalobe zo dňa 9. októbra 2019, pričom tento dôkaz počas celého konania pred súdom prvej inštancie nepredložila a na nasledujúcich pojednávaniach už ho nenavrhovala vykonať, nemala návrhy na doplnenie dokazovania, preto odvolací súd uvedenú námietku považoval za účelovú a nedôvodnú. Na základe uvedených dôvodov odvolací súd napadnutý rozsudok považoval za vecne správny vrátane výroku o trovách konania v súlade s § 387 ods. 1 a 2 CSP. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol v súlade s § 396 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 CSP a § 255 ods. 1 CSP.

4. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalovaná (ďalej len „dovolateľka“), ktorého prípustnosť vyvodzovala z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, namietaním porušenia princípu rovnosti zbraní, zákazu prekvapivosti rozhodnutia, zákazu svojvôle, nevysporiadaním sa s uplatnenou argumentáciou, čím došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý proces ako celku. Po zhrnutí skutkového stavu dovolateľka argumentovala tým, že závery súdov nižších inštancií ohľadom neunesenia dôkazného bremena a nepreukázania o aké použiteľné zvyšky sa malo jednať, boli prijaté v zrejmom omyle a tieto závery považovala za neudržateľné. Za použiteľné zvyšky považovala práve požiarom nezničenú časť predmetu poistenia - základové konštrukcie a suterén, ktorá časť predstavovala približne 1 z celého

predmetu poistenia, preto pri určovaní poistného plnenia určila hodnotu odpočítateľných zvyškov v rozsahu 24 % zo stanovenej poistnej hodnoty. Táto časť bola poškodená zatečením od hasenia požiaru, avšak nie v rozsahu v akom by ju nebolo možné opraviť, preto priznala žalobcom i primerané náklady na opravu. Za zásadný podklad pre záver o hodnote použiteľných zvyškov považovala statický posudok, z ktorého nevyplývalo, že by časť predmetu poistenia a to základové konštrukcie a suterén boli poistnou udalosťou poškodené tak, že z hľadiska statickej bezpečnosti je neprípustné ju opraviť a je nevyhnutná úplná sanácia predmetu poistenia. Tvrdenia žalobcov, že z hľadiska statickej bezpečnosti je neprípustné predmet poistenia opraviť a je nevyhnutná jeho úplná sanácia, a že nepoužili žiadne zvyšky predmetu poistenia, nakoľko všetko bolo poškodené požiarom, alebo znehodnotený zásahom Hasičského a záchranného zboru v Žiari nad Hronom pri likvidácii, podľa názoru dovolateľky nevyplývajú zo záverov statického posudku, ktorého sa pridržovali. Účel a potreba spracovania statického posudku vyplývala zo záveru zápisu o obhliadke škodovej udalosti, pričom z neho plynie požiadavka na stanovenie potrebného rozsahu asanácie predmetu poistenia. Záver odvolacieho súdu spočívajúci v tom, že statický posudok bol vypracovaný za účelom posúdenia nosných konštrukcií stavby - chaty po poistnej udalosti a nie za účelom stanovenia rozsahu poškodenia predmetu poistenia, nie je akceptovateľný ako podklad pre stanovenie použiteľných zvyškov predmetu poistenia, považovala za svojvoľný, prijatý v zrejmom omyle, čím došlo k závažnému zásahu do jej práva na spravodlivý proces. Ďalej argumentovala tým, že odvolací súd neprihliadol na námietku opomenutia vykonania navrhnutého dôkazu - odborného vyjadrenia, pričom podľa názoru dovolateľky išlo o návrh na vykonanie zásadného dôkazu na preukázanie stanovenia hodnoty použiteľných zvyškov v prípade, že sa súd prvej inštancie nemienil stotožniť s jej argumentáciou vo vzťahu k stanoveniu hodnoty použiteľných zvyškov. Z uvedeného dôvodu mal vyžiadať odborné vyjadrenie znalca vo vzťahu k určeniu hodnoty použiteľných zvyškov predmetu poistenia. Dovolaťka tak do vydania rozsudku súdu prvej inštancie nemala dôvod navrhovať ďalšie dokazovanie, keď nemala vedomosť o tom, že sa súd prvej inštancie s jej argumentáciou v súvislosti s odpočítanou hodnotou použiteľných zvyškov nestotožnil, o to viac, keď z opatrnosti návrh na vykonanie dôkazu - odborného vyjadrenia od odborne spôsobilej osoby znalca z odboru stavebníctvo, odvetvie pozemné stavby, odhad hodnoty nehnuteľností, aby tento určil hodnotu použiteľných zvyškov predmetu poistenia bezprostredne po poistnej udalosti, nevzala späť. Za nesprávny tiež považovala záver odvolacieho súdu o neunesení dôkazného bremena v súvislosti s vedomým porušením povinností zo strany žalobcov, ktorý považovala za svojvoľný, neudržateľný a prijatý v zrejmom omyle, ktorým súdy nižších inštancií popreli zmysel a podstatu jej práva na spravodlivý proces. Vo vzťahu k vedomému porušeniu povinností zo strany žalobcov tvrdila, že žalobcovia porušili povinnosť nevykonania všetkých opatrení na to, aby poistná udalosť nenastala, vyplývajúca im z čl. 7 bodu 1 všeobecných poistných podmienok. Oprávnenie žalovanej na zníženie poistného plnenia vyplýva z čl. 7 bodu 7 všeobecných poistných podmienok. Ku vzniku oprávnenia na zníženie poistného plnenia došlo v dôsledku porušenia viacerých konkrétnych povinností pre žalobcov vyplývajúcich z právnych predpisov, ktorých porušenie vo svojom súhrne predstavuje uplatnenie oprávnenia žalovanej pre zníženie plnenia až o 70 %, keďže tieto mali podstatný vplyv na vznik poistnej udalosti a tým aj na rozsah povinnosti žalovanej poskytnúť žalobcom poistné plnenie. V tejto súvislosti zdôraznila, že žalobcovia užívali predmet poistenia bez kolaudačného rozhodnutia, umožnili tretím osobám, aby sa nachádzali v predmete poistenia, nepreukázali odbornú montáž vykurovacích telies a rozvodov, čím porušili povinnosti vyplývajúce im zo zákona č. 314/2001 Z. z. o ochrane pred požiarom v znení neskorších predpisov. Používali komínové a krbové teleso bez revízie a kontrol. Ďalej dovolateľka nesúhlasila so záverom odvolacieho súdu, že ustanovenie čl. 7 bod 1 všeobecných poistných podmienok je veľmi všeobecné, nekonkrétne a nie je možné z neho vyvodit', aké konkrétne porušenie povinností žalobcovia mali porušiť, pretože z neho dostatočne vyplýva charakter opatrení, ktoré sa majú dodržať a zároveň aj účel, ktorým je prevencia vzniku poistnej udalosti a škôd. Napokon tvrdila, že pre stanovenie príčiny vzniku poistnej udalosti za relevantnú považovala Správu o príčine požiaru, ktorú vydal orgán vykonávajúci štátny požiarový dozor oprávnený na zisťovanie príčin vzniku požiarov podľa § 28 v spojení s § 25 ods.1 písm. d) zákona č. 314/2001 Z. z. o ochrane pred požiarom v znení neskorších predpisov. Z obsahu vyplýva, že príčinou požiaru bolo nedodržanie bezpečnej odstupovej vzdialenosti komínového telesa od horľavého materiálu, resp. nedostatočná izolácia teplovzdušného rozvodu, ktorá skutočnosť bola primárnou príčinou vzniku požiaru, s ktorou sa odvolací súd nezaoberal. Podľa názoru dovolateľky, súd prvej inštancie nebol oprávnený spochybňovať odborné závery v nej obsiahnuté, pretože nedisponuje takými odbornými

vedomosťami a poznatkami, aby ta tak mohol činiť. Súd prvej inštancie prijal záver len na základe tvrdení svedka M. Y. o tom, že pri výstavbe krbového telesa postupovali zodpovedne, obozretne, keď zisťovali a hľadali osobu na jeho výstavbu, ktorá je na to odborne znáa a spôsobilá na takúto činnosť, pričom ignoroval, že svedok nemal oprávnenia na výkon remeselnej živnosti - kachliarstvo. Navrhla zrušiť napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, ako aj súdu prvej inštancie a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Uplatnila si nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

5. Žalobcovia vo vyjadrení k dovolaniu považovali napadnuté rozhodnutie za vecne správne. S uplatnenými námietkami nesúhlasili. Uviedli, že žalovaná si neskoro uvedomila nesprávnosť svojho postupu, ktorú nie je možné sanovať podaním dovolania. Súd prvej inštancie predbežným právnym posúdením vyjadril dôvodnosť žaloby čo do právneho základu, ako aj výšky. Žalovaná bola poučená o sudcovskej koncentračnej zásade. K namietanému hodnoteniu dôkazov tvrdili, že hodnotenie dôkaznej situácie je konzistentné a spravodlivé. V konaní boli aktívni, predkladali jednotlivé dôkazy, čím preukazovali dôvodnosť podanej žaloby. Podotkli, že za procesnú vadu konania nemožno považovať nesúhlas dovolateľky so skutkovými a právnymi závermi vyjadrenými v odôvodnení súdov nižšej inštancie. Vyjadrenie žalovanej považovali za neadekvátne a subjektívne, nemajúce oporu vo vykonanom dokazovaní. Navrhli dovolanie zamietnuť. Uplatnili si nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „dovolačný súd“) príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v neprospech ktorej bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP, v rámci dovolacieho prieskumu dospel k záveru, že dovolanie je nielen prípustné, ale aj dôvodné.

7. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

8. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné sú vymenované v § 420 a § 421 CSP. Z citovaného ustanovenia *expressis verbis* vyplýva, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, tak takéto rozhodnutie nemožno úspešne napadnúť dovolaním.

9. Podľa § 420 CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10. Podľa § 431 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolačný dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada.

11. Podľa § 440 CSP dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný.

12. Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP sú zásah súdu do práva strany sporu a nesprávny procesný postup súdu reprezentujúci takýto zásah znemožňujúci procesnej strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstata práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných

orgánov Slovenskej republiky a ich spravodlivé rozhodnutie (I. ÚS 26/94).

13. Ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. V zmysle uvedeného ustanovenia treba za nesprávny procesný postup považovať postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnoprávnemu rámcu, a tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

14. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov v tom - ktorom konkrétnom konaní, pričom miera tohto porušenia znamená porušenie práva na spravodlivý proces; jeho súčasťou je aj náležité odôvodnenie rozhodnutia (II. ÚS 559/2018, III. ÚS 47/2019).

15. Podstata dovolacej argumentácie vo vzťahu k namietanej vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP spočívala v namietaní nesprávneho procesného postupu odvolacieho súdu, ktorý sa stotožnil so závermi súdu prvej inštancie o tom, že žalovaná neuniesla dôkazné bremeno v súvislosti so stanovením hodnoty použiteľných zvyškov, ktoré odpočítala pri stanovení poistného plnenia a rovnako ani v súvislosti s vedomým porušením povinností zo strany žalobcov. K vade zmätočnosti došlo podľa názoru dovolateľky aj v dôsledku neakceptovania jej návrhu na vykonanie navrhnutého dôkazu (odborného vyjadrenia), pričom podľa názoru dovolateľky išlo o návrh na vykonanie zásadného dôkazu na preukázanie stanovenia hodnoty použiteľných zvyškov v prípade, ako aj v dôsledku hodnotenia dôkazov preukazujúcich odbornú montáž vykurovacích telies a rozvodov. Postup odvolacieho súdu považovala za nepreskúmateľný, arbitrárny, nesprávny, neobjektívny, nespravodlivý, vecne nesprávny a prijatý v zrejmom omyle, popierajúci zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces.

16. Z okolností preskúmvanej veci vyplýva, že medzi žalobkyňou 2/ a žalovanou bola uzavretá poistná zmluva č. 6806446789/1204020209 s účinnosťou od 6. februára 2009, predmetom, ktorej bola poistená rozostavaná stavba nachádzajúca na adrese Štiavnické Bane- Richňava do kolaudácie s ročnou splátkou vo výške 61,08 eur (v spise na č. l. 7-8). Z titulu poistnej udalosti č. 8208100162 požiaru rekreačnej chaty žalobcov, evidovaného na Okresnom riaditeľstve Hasičského a záchranného zboru v Žiari nad Hronom pod č. ORHZ-ZH2-1034/2017, žalovaná vyplatila žalobkyni 2/ poistné plnenie vo výške 15 277,43 eur. Podľa oznámenia o poistnom plnení z 30. apríla 2018 (v spise na č. l. 11) poistné plnenie požiarom poškodenej stavby rekreačnej chaty nachádzajúcej sa na adrese Štiavnické Bane-Richňava, ku ktorému došlo dňa 16. decembra 2017 pri užívaní nehnuteľnosti kúrením pevným palivom v krbe z ohniska požiaru, teplovzdušného rozvodu a následného rozšírenia požiaru na celú nadzemnú časť konštrukcie chaty, poskytnuté na základe stanovenia výšky škody poistnou sumou 65 313, 50 eur, bolo priznané v sume 15 277,43 eur, po odpočítaní odpočtu použiteľných zvyškov nehnuteľnosti a zvyškov/šrot v rozsahu 24 % t. j. v sume 15 675,24 eur a v rozsahu 70 % t. j. v sume 35 647,33 eur za porušenie povinností poistníka vyplývajúcich mu z čl. 7 ods. 1 všeobecných poistných podmienok a to nevykonanie všetkých opatrení na to, aby poistná udalosť nenastala (neodborná montáž vykurovacích telies s príslušnými rozvodmi, plné užívanie nehnuteľnosti bez príslušných zákonom stanovených revízií vykurovacieho a komínového telesa). Z titulu primeraných nákladov na opravu zatečením poškodených konštrukcií 1. PP chaty bola rozpočtovaným programom ODIS priznaná suma 1 286,50 eur. Žalobcovia sa v spore domáhali poskytnutia poistného plnenia po oprave žalobného petitu v sume 51 320 eur z titulu krátených odpočtov žalovanou. Žalovaná v spore spochybňovala dôvodnosť žalobného návrhu, vo vyjadrení k žalobnému návrhu (v spise na č. l. 58 až 62), okrem vykonaných dôkazov súdom prvej inštancie (výsluch svedkov M.. E., likvidátora poistnej udalosti, M.. J. Y.), navrhla zabezpečiť aj úplný výpis zo živnostenského registra podnikateľského subjektu s obchodným menom M.. J. Y. BAUMAX-

GB, IČO: 14 205 220, a vyžiadať odborné vyjadrenie od odborne spôsobilej osoby napr. z odboru stavebníctvo, odvetvie pozemné stavby k určení hodnoty použiteľných zvyškov predmetu poistenia bezprostredne po poistnej udalosti, opakovane aj na pojednávaní konanom dňa 14. júla 2020 (v spise na č. I. 202). I napriek uvedenému súd prvej inštancie navrhovaný dôkaz týkajúci vyžiadania odborného vyjadrenia nevyžiadal, ani jeho nevykonanie nezamietol. resp. v odôvodnení rozhodnutia neuviedol, z akých dôkazov navrhnutý dôkaz nevykonaný. Zo správy Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, Okresného riaditeľstva hasičského a záchranného zboru v Žiari nad Hronom z 19. januára 2018 vyplýva, že príčina vzniku požiaru bola stanovená ako nedodržaná bezpečná odstupová vzdialenosť komínového telesa od horľavého materiálu resp. nedostatočná izolácia teplovzdušného rozvodu. Z výpisu zo živnostenského registra Okresného úradu Zvolen č. 611-3183 (v spise na č. I. 34) vyplýva, že M. J. Y. BAUMAX-GB, IČO: 14 205 220 s miestom podnikania Zvolen, Družstevná 2152/22, Sliač, Hviezdoslavova 1 (do 18. júla 2017) s predmetom podnikania vykonávania bytových a občianskych stavieb, vykonávania inžinierskych stavieb ukončil podnikateľskú činnosť k 1. decembru 2017. Zo stanoviska žalobcov k vyjadreniu žalovanej k žalobe (v spise na č. I. 71 až 73) vyplýva, že žalobcovia akceptovali závery vyplývajúce zo správy o výsledku príčiny zisťovania príčin vzniku požiaru vydané Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky, Okresným riaditeľstvom Hasičského a záchranného zboru v Žiari nad Hronom. Nepopreli skutkové tvrdenia žalovanej týkajúce o uložení blokového pokuty v zmysle § 62 zákona č. 314/2001 Z. z. o ochrane pred požiarom. Komínové a krbové teleso používali od roku 2006, o odbornej spôsobilosti p. M. J. Y. vybudovať bezpečné krbové teleso nemali žiadne pochybnosti. Podľa ich názoru, nezapísanie remeselnej živnosti v odbore kachliarstvo v predmete podnikania M. J. Y., nemá vplyv na posudzovanie dôvodnosti krátenia poistného plnenia za nedodržanie zákonných postupov pri výstavbe krbového telesa a nemá ani príčinnú súvislosť s meritom sporu.

17. Podľa § 185 ods. 1 CSP súd rozhodne, ktoré z navrhnutých dôkazov vykoná.

18. Dokazovanie je časť civilného súdneho konania, v rámci ktorej si súd vytvára poznatky potrebné na rozhodnutie vo veci. Právomoc konať o veci, ktorej sa návrh týka, v sebe obsahuje právomoc posúdiť, či a aké dôkazy na zistenie skutkového stavu sú potrebné a akým spôsobom sa zabezpečí dôkaz na jeho vykonanie (I. ÚS 52/03). V dokazovaní sa súd obmedzuje len na zisťovanie poznatkov o skutkových okolnostiach, ktoré zakladajú a odôvodňujú uplatnený nárok. Hodnotenie dôkazov je činnosť súdu, pri ktorej hodnotí vykonané dôkazy z hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie. Aktuálna procesná právna úprava vychádza zo zásady voľného hodnotenia dôkazov, majúcej základ v ústavnom princípe nezávislosti súdov. Táto zásada vyplývajúca z čl. 15 Základných princípov CSP, normatívne vyjadrená v § 191 ods. 1 CSP znamená, že záver, ktorý si sudca z vykonaných dôkazov robí, je vecou jeho vnútorného presvedčenia a jeho logického myšlienkového postupu. Postup sudcu ale neznamená, že sudca nie je viazaný ústavnými princípmi predvídateľnosti a zákonnosti rozhodnutia. Naopak, konečné meritórne rozhodnutie musí vykazovať logickú, funkčnú a teleologickú zhodu s priebehom konania (Števec, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M. a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, 729 s.).

19. Súd musí dbať o to, aby nevylúčil taký dôkaz, ktorý má rozhodný potenciál pre skutkový poznatok tvrdený stranou v spore, ak tento nebude preukázaný iným dôkazom. Ak sa rozhodne navrhnutý dôkaz nevykonať, musí to zdôvodniť v odôvodnení rozhodnutia v súlade s § 220 ods. 2 CSP. Spravidla pôjde o dôkazy, ktoré nemôžu smerovať k preukázaniu spornej skutočnosti preto, lebo tú skutočnosť možno preukázať iným dôkazom, alebo sa týkajú iných skutočností nerozhodných a právne bezvýznamných.

20. Najvyšší súd v uznesení zo 16. mája 2019 sp. zn. 4Cdo/100/2018 uviedol, že „procesnému právu účastníka navrhovať dôkazy zodpovedá povinnosť súdu nielen o vznesených návrhoch a dôkazoch rozhodnúť, ale tiež, pokiaľ im nevyhoví, vo svojom rozhodnutí odôvodniť, prečo, z akých dôvodov tak neurobil. Nevyhovenie dôkaznému návrhu strany sporu možno založiť len tromi dôvodmi. Prvým je argument, podľa ktorého tvrdená skutočnosť, ku ktorej overeniu alebo vyvráteniu je navrhnutý dôkaz je bez relevantnej súvislosti s predmetom konania; ďalším je argument, podľa ktorého dôkaz neoverí/nevyvráti tvrdenú skutočnosť, čiže vo väzbe na toto tvrdenie nedisponuje vypovedacou potenciou. Nakoniec tretím je nadbytočnosť dôkazu, t. j. argument, podľa ktorého určité tvrdenie, ku

ktorému overeniu alebo vyvráteniu je dôkaz navrhovaný, bolo už doterajším konaním bez dôvodných pochybností overené alebo vyvrátené. Ak tieto dôvody zistené neboli, súd postupuje v rozpore s čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy, ktoré garantujú pre stranu sporu ústavné právo na spravodlivý proces, čiže táto dôkazná vada tzv. opomenuté dôkazy takmer vždy založí nielen nepreskúmateľnosť vydaného rozhodnutia pre nedostatok dôvodov, ale súčasne tiež jeho protiústavnosť“. Totožný názor vyplýva aj z uznesenia najvyššieho súdu z 29. októbra 2019 sp. zn. 5Cdo/202/2018.

21. V zmysle čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“) jednou so všeobecných záruk spravodlivého prejednávania veci pred súdom je zásada „rovnosti zbraní“. Táto zásada zabezpečuje, aby v súdnom konaní mali jeho účastníci rovnaké postavenie. „Rovnosť zbraní“ spočívajúca v rovnakom postavení účastníkov súdneho konania sa prejavuje v procesnoprávnom postavení účastníkov konania, v spôsobe a rozsahu dokazovania a v iných oblastiach spojených so súdnym uplatňovaním práva. Zachovanie „rovnosti zbraní“ z pohľadu spôsobu a rozsahu vykonávaného dokazovania sa týka aj oprávnenia účastníkov konania navrhovať dôkazy. Možnosť navrhovania dôkazov je spojená s princípom dôkazného bremena, ktorého úspešnosť sa v súdnom spore viaže na schopnosť predložiť adekvátne dôkazy na preukázanie svojich tvrdení. Výber dôkazných prostriedkov je na vôľi sporovej strany. O tom, ktoré z navrhovaných dôkazov budú vykonané a ktoré nie, rozhoduje súd podľa svojej voľnej úvahy. Obsahom záruky na spravodlivý súdny proces z pohľadu oprávnenia navrhovať dôkazy je limitovanie tejto voľnej úvahy súdu. Týmto limitom je požiadavka, aby nevykonanie navrhnutých dôkazov alebo vykonanie iných dôkazov nepostavilo účastníka konania do jasne nevýhodnejšej pozície v porovnaní s jeho odporcom v súdnom spore (rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Feldbrugge proti Holandskou z roku 1986). V súvislosti s rozhodnutím súdu, ktoré z navrhovaných dôkazov vykoná a ktoré nie, to teda znamená, že účastník konania nesmie byť týmto rozhodnutím znevýhodnený oproti druhému účastníkovi (sp. zn. 6Cdo259/2010).

22. Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že nevykonanie navrhovaného dôkazu, ktorý by mohol mať vplyv na posúdenie skutkového stavu, ktorý z doteraz vykonaných dôkazov nemožno bezpečne ustáliť, možno kvalifikovať ako porušenie práva na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy (III. ÚS 332/09). Zasadám spravodlivého procesu v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 Dohovoru totiž zodpovedá požiadavka, aby súdmi urobené skutkové zistenia a prijaté právne závery boli riadne (dostatočne) a zrozumiteľne (logicky) odôvodnené. V práve na spravodlivý proces je obsiahnutá aj ďalšia ústavná zásada vyplývajúca z čl. 47 ods. 3 ústavy a čl. 6 CSP a to „rovnosť zbraní“ v civilnom konaní, ktorá všeobecne zahŕňa tiež rovnosť bremien, ktoré sú na strany sporu kladené a ktoré nesmie byť neprimerané (IV. ÚS 468/2018). Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (Kraska proti Švajčiarsku z 29. apríla 1993, séria A, č. 254-B, s. 49, § 30).

23. Do obsahu práva na spravodlivé súdne konanie patrí aj ochrana, ktorá sa strane sporu poskytuje v konaní o opravných prostriedkoch. Ak strana sporu splní predpoklady vyžadované zákonom na poskytnutie ochrany v opravnom konaní, všeobecný súd jej túto ochranu musí poskytnúť (napr. II. ÚS 78/05, II. ÚS 249/05). Keď sa konajúci súd rozhodujúci o opravnom prostriedku nevysporiada s právne relevantnou argumentáciou adekvátne a preskúmateľne alebo nekonštatuje irelevantnosť jeho právnej argumentácie, poruší právo na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru (m. m. sp. zn. III. ÚS 402/08, IV. ÚS 279/2018).

24. Ústavný súd v náleze z 26. januára 2010 sp. zn. III. ÚS 332/09 vyslovil, že nevykonanie navrhovaného dôkazu, ak tento mohol mať vplyv na posúdenie skutkového stavu, ktorý z doteraz vykonaných dôkazov nemožno bezpečne ustáliť, je porušením práva na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy. Obdobne v náleze z 21. novembra 2019 sp. zn. II. ÚS 168/2019 ústavný súd uviedol, že ak všeobecný súd nevykoná dôkaz navrhovaný stranou konania, hoci tento má preukazovať takú, medzi stranami konania spornú skutkovú okolnosť, ktorá je pre meritórne posúdenie žalobného nároku významná, či dokonca rozhodujúca, znemožní tým strane konania uskutočňovať jej patriace procesné práva v takej miere, že dôjde k porušeniu práva na spravodlivý proces. Znamená to vo

svojich dôsledkoch aj porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

25. Vychádzajúc z uvedeného dovolací súd konštatuje, že konanie je zaťažené existenciou vady zmätočnosti spočívajúcom v porušení princípu rovnosti zbraní, v nevykonaní, resp. ne- odôvodnení navrhovaného dôkazu stranou v spore, v nevysporiadaní sa s podstatnou argumentáciou stranou v spore v zmysle § 387 ods. 3 CSP odvolacím súdom na preukázanie tvrdení žalovanou v odvolaní, v súvislosti s jej dôkaznou povinnosťou v sporovom konaní. V kontexte uvedeného preto dovolací súd považoval namietané porušenie procesných práv žalovanej v spore v intenzite, majúcej za následok porušenie jej práva na spravodlivý proces zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru, čím je daná nielen prípustnosť, ale aj dôvodnosť podaného dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP.

26. Uznesením súdu prvej inštancie č. k. 16Csp/65/2019-696 z 25. mája 2023 v spojení s uznesením č. k.16Csp/65/2019-796 z 8. septembra 2023 bola žalovanej uložená povinnosť zaplatiť žalobcom 1/ a 2/ trovy prvoinštančného a odvolacieho konania vo výške 8 896,87 eura v lehote 3 dní od právoplatnosti uznesenia. Predmetné uznesenia nadobudli právoplatnosť dňom 24. septembra 2023.

27. Podľa § 439 CSP dovolací súd je rozsahom dovolania viazaný okrem prípadov, ak a) od rozhodnutia o napadnutom výroku závisí výrok, ktorý dovolaním nebol dotknutý, b) ide o nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 a dovolanie podal len niektorý zo subjektov, c) určitý spôsob usporiadania vzťahu medzi stranami vyplýva z osobitného predpisu.

28. Vydanie uznesenia o náhrade trov konania v konkrétnej výške je jednostranne závislé od existencie právoplatného rozhodnutia vo veci. Zrušením rozsudku odvolacieho súdu uznesenie o výške náhrady trov konania ako závislé rozhodnutie stratilo svoj podklad. Bez nadväznosti na predchádzajúce (zrušené) rozhodnutie by zostalo uznesenie o výške náhrady trov konania osamotené, strácalo by rozumný zmysel, čo by zároveň odporovalo princípu právnej istoty (sp. zn. 4Obdo7/2018, 3Obo/9/2017). Závislým výrokom môže byť nielen dovolaním dotknutý výrok, tvoriaci súčasť napadnutého rozhodnutia, ale aj výrok, ktorý je obsahom iného, samostatného rozhodnutia v danej veci (R 73/2004).

29. Vzhľadom na uvedené dôvody dovolací súd preto zrušil napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu ako aj súdu prvej inštancie zrušil v súlade s § 449 ods. 1 a 2 CSP, lebo nápravu nemožno dosiahnuť len zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu a vec vrátil súd prvej inštancie na ďalšie konanie v súlade s § 450 CSP. V súlade s § 449 v spojení s § 439 CSP zrušil aj uznesenia o trovách konania, vydané súdom prvej inštancie.

30. V ďalšom konaní bude úlohou súdu prvej inštancie doplniť dokazovanie za účelom ustálenia posúdenia porušenia povinnosti poistníka vyplývajúcej z čl. 7 bodu 1 všeobecných poistných podmienok v spojení s prevenčnou povinnosťou vyplývajúcou z § 415 Občianskeho zákonníka, ako aj zistenia hodnoty použiteľných zvyškov predmetu poistenia bezprostredne po poistnej udalosti. Vykonané dôkazy je potrebné vyhodnotiť v súlade so zásadou voľného hodnotenia dôkazov vyplývajúcou z § 191 CSP v spojení s čl. 15 Základných princíпов CSP. Žiaden dôkaz nedisponuje predpísanou zákonnou silou, ktorá by nepripúšťala dôkaz opaku, preto pri hodnotení jednotlivých dôkazov z hľadiska ich pravdivosti, nie je neprípustný selektívny výber dôkazov bez vyhodnotenia z ktorých dôkazov súd vychádzal, ako i zdôvodnenie prečo nevykonal navrhnuté dôkazy. Hodnotenie musí zodpovedať pravidlám formálnej logiky a musí byť preskúmateľné v inštančnom postupe. Výsloveným právnym záverom dovolacieho súdu vyplývajúcim z tohto uznesenia je súd prvej inštancie viazaný v súlade s § 455 CSP.

31. O trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania rozhodne súd prvej inštancie v súlade s § 453 ods. 3 CSP.

32. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.